

Oikeudenmukainen oikeudenkäynti perus- ja ihmisoikeuksien valossa - eräitä näkökohtia

Asianajaja, OTL Markku Fredman

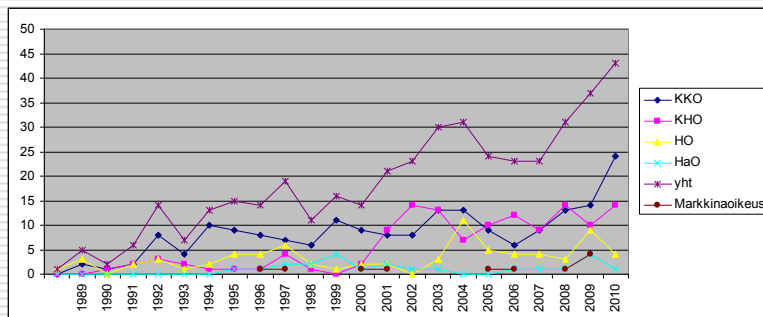
FREDMAN & MÅNSSON
ASIANAJOTOIMISTO ADVOKATBYRÅ

Rovaniemen hovioikeuspiirin lainkäytön laatupäivät
25.11.2011

Esityksen aiheet

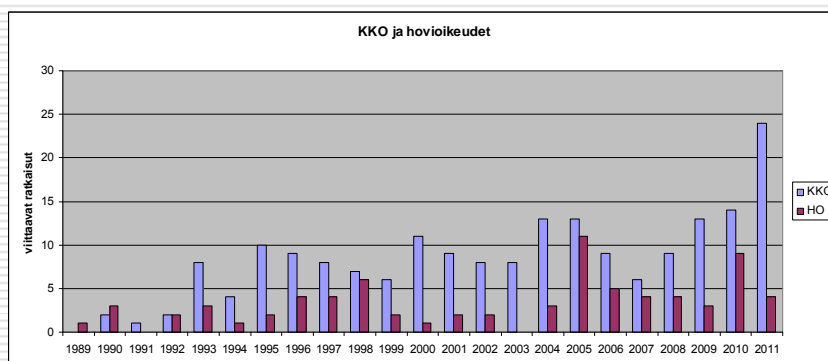
1. Ihmis- ja perusoikeudet tuomioistuimissa
- prosessuaalisten oikeuksien erityisasema
 2. Tuomioistuimen vastuu esitutinnan
aikaisista viranomaistoimista
 - Asianosaisjulkisuus esitutinnassa ja sen
merkitys oikeudenkäynnin
oikeudenmukaisuudelle
 - Vangitsemisasiassa saatavilla oleva esitutkinta-
aineisto
 - Esitutinnassa avustajan läsnäolematta
tapahtunut tunnustus näyttönä rikosasiassa
-

Ihmisoikeudet tuomioistuimien ratkaisuisissa

Hakusana "ihmisoike*" Finlexin eri tietokannoissa, hakusanan sisältävien ratkaisujen lukumäärä, 2011 vain 20.11.2011 asti

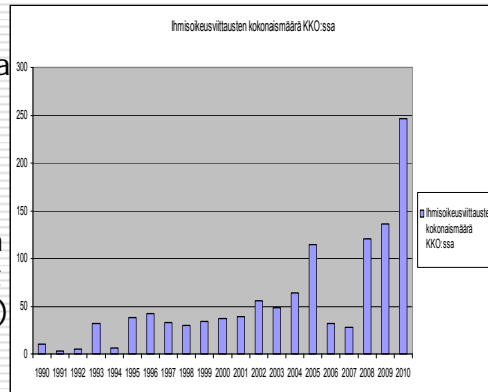
Ihmisoikeudet tuomioistuimien ratkaisuisissa

Hakusana "ihmisoike*" Finlexin eri tietokannoissa, hakusanan sisältävien ratkaisujen lukumäärä, 2011 vain 20.11.2011 asti

Ihmisoikeusviittausten laatu

- KKO vuonna 2010: 14 ratkaisussa, jossa on ollut viittaus ihmisoikeuskin löytyy yhteensä 246 eri mainintaa: ihmisoikeusargumentaatio on syventynyt (OTT Juha Lavapuro)

Prosessuaaliset oikeudet

- EIS sisältää useita prosessuaalisia oikeuksia sisältäviä artikloja
- Prosessuaalisilla oikeuksilla on erityinen painoarvo, koska niiden avulla taataan se, että EIS:n turvaamat muut oikeudet toteutetaan jo kotimaassa. Jokaisella oltava pääsy tuomioistuimeen tms. jossa voi vaatia EIS:n takaamien oikeuksien turvaamista.
- Prosessuaalisilla oikeuksilla myös itseisarvo

Prosessuaaliset oikeudet

- Keskeisiä prosessuaalisia artikloja ovat:
 - 5 artiklan 4 kappale, jossa turvataan pääsy tuomioistuimeen vapaudenmenetyksen pitkittyessä
 - 6 artikla, joka takaa oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin eräistä asioista päätettäessä
 - 13 artikla, joka takaa tehokkaan kansallisen oikeussuojakeinon muissa kuin 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa
 - 7 lisäpöytäkirja 2 artikla takaa oikeuden muutoksenhakuun rikosasioissa
-

Prosessuaaliset oikeudet, EIS 5(4)

- EIS 5(4) asettaa vaatimuksia vangitsemisasian käsittelylle käräjäoikeudessa ja kanteluasian käsittelylle hovioikeudessa
 - EIT on useissa tapauksissa^[1] todennut, että EIS 5 artiklan 4 kohdan mukaisen vangitsemismenettelyn täytyy täyttää niin pitkälle kuin se on meneillään olevan esitutinnan puitteissa mahdollista EIS 6 artiklan tarjoamat oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin perustakeet. Menettelyn täytyy olla kontradiktorista ja osapuolten tulee olla tasa-arvoisessa asemassa. Asianosaisen täytyy saada tietää vastapuolen väitteistä ja hänellä tulee olla todellinen mahdollisuus lausua niistä. Osapuolten tasa-arvoa ei turvata, jos vangitun asianajaja ei saa tutustua esitutkinta-aineistoon, joka on olennaista vankeuden laillisuuden tehokkaan riitauttamisen kannalta.
 - ^[1] Esim. *Mooren*-tapaus, jaoston ratkaisu 13.12.2007 kpl 91, johon suuri jaosto on 9.7.2009 yhtynyt, kpl 124-125.
-

Prosessuaaliset oikeudet, EIS 6 artikla

- Artiklan soveltamiskäytäntö asettaa rajat kaikelle prosessioikeudelle, erityisesti rikosprosessioikeudelle.
 - *Salduz*-tapaus suuressa jaostossa (2008):
 - EIT totesi, että EIS 6 artiklaa voitiin sanamuodostaan huolimatta soveltaa myös oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa sikäli kuin sen määräysten noudattamatta jättäminen tuossa vaiheessa olisi omiaan merkittävästi horjuttamaan oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuutta.
-

Prosessuaaliset oikeudet, EIS 13 artikla

- Koskee muita kuin 6 artiklan kattamia asioita, eli muulloin kuin "...siltoin, kun päätetään hänen (siviilisistä) oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä..."
 - Rajana kuitenkin EIS:n soveltamisala: "Jokaisella, jonka tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä..."
 - Ei siis sovellettu esim. vero- tai ulkomaalaisasioihin taikka virkamiesoikeuden ytimeen
-

Prosessuaaliset oikeudet, 7 lisäptk 2 artikla

- "1. Jokaisella rikoksesta tuomitulla on oikeus saada syyllisyyskysymys tai tuomittu rangaistus tutkittavaksi ylemmässä tuomioistuimessa. Tämän oikeuden käytöstä sekä käytön perusteista säädetään laissa.
 - 2. Tähän oikeuteen voidaan tehdä poikkeuksia lain määräämien vähäisten rikosten kohdalla tai tapauksissa, joissa ylin tuomioistuin on toiminut ensimmäisenä asteena tai vapauttavan tuomion saanut henkilö on muutoksenhakuasteessa todettu syylliseksi."
 - Oikeus muutoksenhakuun ei siis sisälly perinteiseen "oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin"
 - Moni länsimaa ei ole hyväksynyt ko. lisäpöytäkirjaa
-

Prosessuaaliset oikeudet EIT:n käytännössä

- Vuoden 2010 loppuun mennessä annettu 11.438 tuomiota, jossa todettu ainakin yksi sopimusrikkomus
 - Niistä 6 artiklaa koskee 7.930 (69 %) tuomiota, joista 4.469 (56 %) koskee oikeudenkäynnin kestoa
 - 13 artiklaa koskee 1.372 tuomiota
-

Prosessuaaliset oikeudet Suomen Perustuslaissa

21 §. Oikeusturva.

- Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.
 - Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.
 - Ei EIS 6 artiklan kaltaista rajoitusta soveltamisalassa
 - Muutoksenhaku turvattu aina
-

EU:n perusoikeuskirja

- Hyväksytty aikanaan jo vuonna 2000, mutta tullut sitovaksi Lissabonin sopimuksen myötä vuonna 2009 siten kuin sitä on vuonna 2007 täsmennetty.
-

Prosessuaaliset oikeudet EU:n perusoikeuskirjassa

47 artikla Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

- Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.
 - Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.
 - Maksutonta oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.
-

Prosessuaaliset oikeudet EU:n perusoikeuskirjassa

48 artikla Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen

- 1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
- 2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

49 artikla Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

- 1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksen teon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, sitä on sovellettava.
- 2. Tämän artiklan määräykset eivät estä panemasta vireille oikeudenkäyntiä henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.
- 3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

50 artikla Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

- Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.
-

Prosessuaaliset oikeudet EU:n perusoikeuskirjassa

51 artikla Soveltamisala

- 1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä [jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta](#). Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltansa mukaisesti ja unionille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.
 - 2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.
-

Prosessuaaliset oikeudet EU:n perusoikeuskirjassa

- Kuinka eurooppalainen prosessin pitää olla, jotta perusoikeuskirja tulee 51 artiklan mukaan sovellettavaksi?
 - Riittääkö se, että syytetty on luovutettu eurooppalaisella pidätysmääräyksellä? Tai että rikoslain kyseeseen tuleva tunnusmerkistö perustuu direktiiviin?
 - Ihmiskauppa, terrorismi, laittoman maahantulon järjestäminen jne
-

Ennakkoratkaisupyyntö Luxemburgiin?

- ❑ Perusoikeuskirjan myötä aukeaa mahdollisuus pyytää kesken oikeudenkäynnin ennakkoratkaisua myös oikeusturvaan liittyvistä kysymyksistä.
- ❑ Erityisesti puolustajien on syytä pitää tämä mielessä ja tarvittaessa esittää ennakkoratkaisun pyytämistä
- ❑ Tarve saada ratkaisuja mm. siitä onko oikeusturva taso sama EU:ssa ja EN:ssa.

Prosessuaaliset oikeudet EU:n perusoikeuskirjassa

Ennakkoratkaisupyyntö, jonka Haparanda tingsrätt (Ruotsi) on esittänyt 27.12.2010 — Åklagaren v. Hans Åkerberg Fransson

(Asia C-617/10)

(2011/C 72/24)

Oikeudenkäyntikieli: ruotsi

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin

Haparanda tingsrätt

Pääasian asianosaiset

Kantaja: Åklagaren

Vastaaja: Hans Åkerberg Fransson

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Jotta kansallinen tuomioistuin voi jättää soveltamatta sellaisia kansallisia säännöksiä, joiden epäillään olevan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi 4.11.1950 tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa määrätyn kaksoisrangaistavuuden kiellon vastaisia ja siten samalla myös 7.12.2000 tehdyn Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EU:n perusoikeuskirja) 50 artiklan vastaisia, tämän on Ruotsin lain mukaan selvästi perustuttava Euroopan ihmisoikeussopimuksen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Onko tällainen kansallisessa lainsäädännössä kansallisten säännösten soveltamatta jättämiselle asetettu vaatimus unionin oikeuden ja erityisesti sen yleisten periaatteiden, kuten muun muassa EU-oikeuden etusijaa ja välitöntä oikeusvaikutusta koskevien periaatteiden, mukainen?
- 2) Kattaako Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa ja EU:n perusoikeuskirjan 50 artiklassa määrätty kaksoisrangaistavuuden kiello verorikosta koskevan syytteen tutkittavaksi ottamisen silloin, kun syytetyille on aiemmin määrätty hallinnollisessa menettelyssä taloudellinen seuraamus (veronlisäys) saman teon eli virheellisten tietojen antamisen perusteella?

Eräitä erityiskysymyksiä

1. Esitutkinnan oikeudenmukaisuus tuomarin vastuulla
 - Erityisongelmana rikosasian vastaajan oikeus saada tietoja puolustuksensa järjestämiseksi
 2. Vangitsemismenettely EIS 5(4) valossa
 3. Avustajan käyttö ja esitutkintakertomus näyttönä
-

Miksi esitutkinnan menettelytapojen tulisi kiinnostaa tuomareita?

- KKO 2009:54: "Pakkokeinoasioissa tuomioistuimen tehtävänä on huolehtia rikoksesta epäillyn ja sivullisten oikeusturvasta etenkin silloin, kun he eivät voi itse tai asiamiehen välityksellä valvoa etujaan."
 - KKO 2007:7: "tuomioistuimen tehtävänä on huolehtia epäillyn oikeusturvasta, on tärkeätä, että se vaatimusta käsitellessään selvittää ne tosiasiatiedot, joihin rikosepäilyn väitetään perustuvan."
 - EIT *Adamkiewicz*: EIS 6 artiklaa voidaan soveltaa myös esitutkintaan sikäli kuin tutkinnan puutteet perustavat merkittävän vaaran oikeudenkäynnin epäoikeudenmukaisuudesta. Ks. Myös *Teixeira de Castro*
 - EIT *Jalloh* (suuri jaosto): EIS 3 artiklan vastaisella menettelyllä hankittu näyttö johtaa hyvin herkästi / lähtökohtaisesti epäoikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.
 - Ilmentääkö KKO 2000:90 kiellettyä todisteen hankkimistapaa (pakkokatetrointi virtsanäytteen saamiseksi todisteeksi)?
-

Asianosaisjulkisuus esitutkinnassa

- Eurooppalaisen rikosprosessin keskeisiä ominaisuuksia on *equality of arms* eli keinojen yhtäläisyys syyttäjän ja puolustuksen välillä.
 - Asianosaisen tiedonsaantioikeuksia on mahdollista rajoittaa vain ehdottoman välttämättömistä syistä.
 - Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 5/1999 todennut, että oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on katsottava kuuluvan sen, että [syytetty ja hänen puolustajansa saavat tiedon ja mahdollisuuden lausua kaikesta aineistosta, jolla voi olla vaikutusta](#) annettavaan tuomioon.
-

Asianosaisjulkisuus esitutkinnassa

- *Adamkiewicz*-tapauksessa (2010) Yhtenä ihmisoikeusloukkaukseen johtaneista seikoista oli se, että asianajaja oli voinut tutustua jutun aineistoon vasta noin kolmen kuukauden kuluttua tutkinnan aloittamisesta.
 - KKO 2011:27, ns. Seppo-case: KRP halusi pitää salassa senkin, että peitetoimintaa oli käytetty. KKO vahvisti, että puolustuksella on oikeus jopa suureen osaan peitetoiminnalla saaduista tiedoista
-

Kuka päättää asianosaiselle annettavista tiedoista?

- KKO 2011:27, kpl 37:
 - Keskusrikospoliisi on vastustanut asiakirjojen luovutusta sillä perusteella, etteivät asiakirjat sisällä puolustuksen kannalta merkityksellistä tietoa. Keskusrikospoliisin mukaan asianosaiset eivät ole esittäneet sellaista erityistä syytä, jollaista Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisujen mukaan vastaajalta voidaan vaatia. Korkein oikeus toteaa niin julkisuuslain kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännönkin edellyttävän, että esitettäväksi vaadittu tieto voi olla asianosaisen oman asian kannalta vaikutuksellista. Asianosaiselle ja erityisesti rikosasian vastaajalle ei voida kuitenkaan asettaa kovin korkeita vaatimuksia asiayhteyden ja vaikuttavuuden todentamisesta. Tämä olisikin mahdotonta tilanteessa, jossa asianosaisilla ei ole tietoa heiltä täysin salassa pidetyn aineiston sisällöstä. Asianosaisten tehtävänä on arvioida, onko jokin tieto oikeudenkäynnissä hyödyllinen. Tämä arviointi on tehtävissä vasta, kun asiakirjan sisältö on saatu selville.
 - Julkisuuslain mukaan hallintotuomioistuimet ratkaisevat.
 - OK 17 luvussa editio, josta oli kyse tapauksessa KKO 2011:27
 - Huomaa valitusoikeus > pääkäsitely odottaa editiopäätöksen lainvoimaisuutta
-

Kuka päättää asianosaiselle annettavista tiedoista?

- KHO 21.5.2010 (taltio 1212) joka liittyy ns. Anton-juttuun ja kyseessä sama valittaja kuin tapauksessa KKO 2009:54:
 - "P. on hallintolainkäytön järjestyksessä vaatinut salassa pidettäviä tietoja sillä perusteella, että oikeudenmukainen oikeudenkäynti rikosasiassa edellyttäisi näiden tietojen saamista puolustuksen valmistelemiseksi.
 - ...tutkimenettelyssä kertyneen aineiston merkityksen arvioimista ei lähtökohtaisesti tulisi jättää pelkästään virkavastuulla toimivien tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten asiaksi, ...
 - Hallintolainkäytön järjestyksessä ei myöskään voida täsmällisesti arvioida yksittäisen asiakirjan merkitystä rikosasian oikeudenkäynnissä. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti rikosasiassa toteutuu syytetyn oikeudella saada tieto koko oikeudenkäyntiaineistosta ja viime kädessä asiakirjan editiovelvollisuudella, josta määrää rikosasiaa käsittelevä tuomioistuin."
 - KKO 2011:27: asianosaisjulkisuus voi koskea myös julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävää aineistoa
-

Ylimääräisen tiedon käyttö

Uusi PKL 10:56 §. Ylimääräisen tiedon käyttäminen.

- "Ylimääräistä tietoa saa käyttää rikoksen selvittämisessä, kun tieto koskee sellaista rikosta, jonka tutkinnassa olisi saatu käyttää sitä pakkokeinoa, jolla tieto on saatu. Ylimääräisen tiedon käyttämisestä päättää tuomioistuin silloin, kun kyseinen ylimääräinen tieto on saatu pakkokeinolla, jonka käyttämisestä päättää tuomioistuin.
 - Ylimääräistä tietoa saa lisäksi käyttää aina rikoksen estämiseksi, poliisin toiminnan suuntaamiseksi ja syyttömyyttä tukevana selvityksenä."
 - Laissa ei yksilöidä vaihetta, jossa lupa on pyydettävä
 - Syyttäjän työn kannalta olisi järkevää, että asia ratkaistaisiin ennen syyteharkintaa
 - Kun asianosaisten kuulemista ei laissa ole rajoitettu on lähtökohta se, että asianosaisia kuullaan kun ylimääräisen tiedon käytöstä päätetään.
-

Vangitsemisasian käsittelylle asetetut vaatimukset

- PKL (450/1987) 1:16: Vangitsemisasian käsittelyssä tuomioistuimelle on esitettävä selvitys siitä, että vangitsemiseen on edellytykset. Tutkittavana olevasta rikoksesta ei saa esittää tämän sekä vangittavaksi vaaditun vangitsemisvaatimuksen johdosta esittämän lisäksi muuta selvitystä, ellei tuomioistuin katso olevan siihen erityistä syytä.
 - PKL (806/2011) 3:8 Vangitsemisasian käsittelyssä on esitettävä vangitsemisen edellytyksistä selvitys, joka voi perustua pelkästään kirjalliseen aineistoon. Tutkittavana olevasta rikoksesta ei saa esittää tämän sekä vangittavaksi vaaditun vangitsemisvaatimuksen johdosta esittämän lisäksi muuta selvitystä, ellei tuomioistuin katso siihen olevan erityistä syytä.
-

Rovaniemen hovioikeuden työryhmän näkemys v. 2006

- Työryhmän raportin jälkeen melkoinen määrä uusia EIT-ratkaisuja
 - Linja tiukentunut viime vuosina
 - Sivu 58: "Säännöksen mukaan vangitsemisasiassa esitetään selvitys siis vain siitä, onko vangitsemiseen edellytykset. Vasta syyteharkintavaiheessa arvioidaan se, onko epäillyn syyllisyyden tueksi todennäköisiä syitä."
 - Sivu 59: " Vangitsemiskynnys on todellisuudessa alempana kuin syytekynnys sen vuoksi, että asian selvittämisen kohteena on vangitsemisasiassa vangitsemisen edellytykset ja syyteharkinnassa ratkaisevaa on epäillyn todennäköinen syyllistyminen rikokseen."
 - Itse pidän em. kannanottoja kyseenalaisina
-

Todennäköiset syyt?

- Eikö todellakaan kynnys syytteelle ja vangitsemiselle ole sama? Vain aineisto, josta todennäköisyys päätellään vaihtelee näissä tilanteissa.
 - Esim. A käy asunnolla, josta hieman myöhemmin takavarikoitaan repussa ollutta huumausainetta.
 - Poikkeako syyttäjän ja pakkokeinotuomarin toimenpidekynnys toisistaan?
 - Esim. A:n ulkomuoto vastaa silminnäkijän tuntomerkkejä. Pian rikospaikan läheltä löytyy kolme muutakin samoihin tuntomerkkeihin sopivaa henkilöä. Voidaanko heistä ketään vangita todennäköisin syin epäiltynä?
 - Todennäköisyyden aste voi muuttua kun tutkinta etenee ja asiaan saadaan uutta selvitystä.
-

Miten asian näkee EIT?

- EIT on useissa tapauksissa^[1] todennut, että EIS 5 artiklan 4 kohdan mukaisen vangitsemismenettelyn täytyy täyttää niin pitkälle kuin se on meneillään olevan esitutinnan puitteissa mahdollista EIS 6 artiklan tarjoamat oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin perustakeet. Menettelyn täytyy olla kontradiktorista ja osapuolten tulee olla tasa-arvoisessa asemassa. Asianosaisen täytyy saada tietää vastapuolen väitteistä ja hänellä tulee olla todellinen mahdollisuus lausua niistä. Osapuolten tasa-arvoa ei turvata, jos vangitun asianajaja ei saa tutustua esitutkinta-aineistoon, joka on olennaista vankeuden laillisuuden tehokkaan riittauttamisen kannalta.

- ^[1] Esim. *Mooren*-tapaus, jaoston ratkaisu 13.12.2007 kpl 91, johon suuri jaosto on 9.7.2009 yhtynyt, kpl 124-125.
-

Eri tavat päättää vangitsemisesta

- Euroopassa näyttää olevan laajasti käytössä menettely, jossa vangitsemisesta päättävä tuomari saa paljon aineistoa, josta hän edellyttää osan paljastettavan vangittavaksi vaaditulle puolustautumistarkoituksiin.
 - EIT:ssä paljon tapauksia, joissa kyse siitä, että tuomarin olisi tullut paljastaa enemmän aineistoa.
 - Suomalainen menettely on oikeusturvan kannalta heikompi kun sekä tuomari että epäilty voivat jäädä epätietoisiksi siitä, mitä näyttöä poliisilla on.
 - Tällaiset laista johtuvat ongelmat tulee pyrkiä ratkaisemaan turvaamalla oikeusturvaa jollain korvaavalla tavalla.
 - Onko muita korvaavia keinoja kuin se, että vangitsemisen tueksi edellytetään näytön esittämistä pelkän selostamisen tai olemassaolon vakuuttelun sijasta?
-

Asianosaisjulkisuus EIT:ssä

Mooren-tapaus, suuressa jaostossa 2007:

- EIT pani merkille, että esitutkinnassa kerätyllä aineistolla näytti olleen olennainen merkitys, kun tuomioistuimet olivat jatkaneet valittajan vankeutta. Hänen asianajajallaan ei ollut ollut tarkkaa tietoa tuomioistuimilla ja syyttäjällä olleesta aineistosta.
 - Valittajaan kohdistetut rikosepäilyt eivät olleet perustuneet pelkästään hänen kotoaan takavarikoituihin liiketoiminta-asiakirjoihin vaan myös hänen työnantajiltaan saatuihin kirjallisiin todisteisiin ja suullisiin lausumiin eli laajaan aineistoon, johon hänen vankeuttaan koskevissa päätöksissä oli vain yleisesti viitattu. *Asianajajan olisi tullut saada tutustua siihen osaan aineistosta, johon rikosepäilyt oli olennaisesti perustettu. Kun siihen ei ollut ollut tilaisuutta, valittaja ei ollut saanut riittävää tilaisuutta riitauttaa syyttäjän ilmoituksia ja tuomioistuinten toteamuksia kuten osapuolten tasa-arvon periaate olisi edellyttänyt.*
-

Mooren-tapaus (2007) Suuri jaosto

- Käsillä olevassa tapauksessa sen lisäksi, että valittajan vankeuden laillisuuden tutkintaa oli asiattomasti viivytetty, hänen *asianajajansa oli voinut tutustua jutun aineistoon vasta sen jälkeen, kun valittaja oli päässyt hänelle asetetuilla ehdoilla vapaaksi.*
 - Tuolla myöhäisellä tutustumisella aineistoon ei ollut enää voitu korjata tehokkaasti prosessuaalisia puutteita jutun aiemmissa vaiheissa. EIS 5 artiklan 4 kohta oli rikottu.
-

Aiempiä tapauksia:

- *Garcia Alva* –tapaus (2001): Tasa-arvoa ei varmistettu, jos vangitun avustajalle ei annettu niitä esitutkinta-aineistoon sisältyneitä asiakirjoja, joilla oli olennainen merkitys päämiehen vankeuden laillisuuden tehokkaan riitauttamisen kannalta.
- *Lietzow*-tapaus (2001): henkilön vankeuden laillisuuden arvioinnin kannalta [tärkeät tiedot tuli antaa sopivalla tavalla epäillyn asianajajan saataville](#).
- *Schöps* (2001): EIT:n mielestä syytetyllä ei ollut asianmukaista tilaisuutta riitauttaa sellaisen selosteen luotettavuutta, [ellei hän saanut tietoonsa sitä näyttöä, johon se perustui](#). Tämä edellytti, että syytetylle annettiin riittävä tilaisuus saada tietoonsa lausumia ja niiden perustana olleita todisteita, kuten poliisi- tai muun tutkinnan tuloksia, riippumatta siitä, kykenikö hän osoittamaan, että todisteilla, joihin tutustumista hän oli pyytänyt, olisi jotakin merkitystä hänen puolustukselleen.

Aiempiä tapauksia:

- *Chruscinski* (2007): [Valittajan saamat asiakirjat eivät olleet tarjonneet riittävää pohjaa syyttäjän ja tuomioistuimen perusteluihin vastaamiselle varsinkaan kun kerättyjen todisteiden määrä oli koko ajan lisääntynyt nopeasti ja viranomaiset olivat vedonneet niihin](#). Ottaen huomioon, että kysymys oli huomattavan pitkästä ajasta, EIT katsoi, että [valittaja ei ollut voinut tehokkaasti käyttää syytetyn oikeuksiaan menettelyssä, jolla oli tutkittu hänen tutkintavankeutensa laillisuutta](#).
- *Tase* (2008) EIT totesi, että vankeuden oikeutuksesta tuli olla aina sen lyhyestäkin kestosta riippumatta vakuuttavaa näyttöä. [Lähes automaattiseksi katsottava vankeuden jatkaminen rikkoi EIS 5 artiklan 3 kohtaa](#). EIT pani merkille, että alioikeus oli jatkanut valittajan vankeutta 5 kerralla käyttäen samaa kaavaa ilman yksityiskohtaisia perusteluja. EIT ei yhtynyt hallitukseen siinä, että perustelujen puute korjaantui jutun näytöllä. [Oikeudenhoidon julkinen valvonta toteutui vain silloin, kun päätöksiä oli perusteltu](#). Kun vankeuden jatkamista ei käsillä olevassa tapauksessa ollut perusteltu [konkreettisin seikoin](#), EIS 5 artiklan 3 kohtaa oli rikottu.

Helsingiläinen realismi

"Helsingin rikospoliisin huumerikosyksiköllä on tutkittavana erittäin vaaralliseksi huumausaineeksi luokitellun amfetamiinin maahantuontiin ja levitykseen liittyvä törkeä huumausainerikos... Poliisin suorittaman esitutkinnan, tiedustelun, tarkkailun ja telepakkokeinojen perusteella on todennäköisiä syitä epäillä, että N.N:llä on ollut keskeinen rooli amfetamiinin levityksessä... Kyse on oikeuskäytännössä törkeäksi huumausainerikokseksi muodostuneen määrän selkeästi ylittävistä määristä huumausainetta."

Koska [REDACTED] on kiistänyt epäillyn rikoksen, poliisi ei tutkinnallisista syistä [REDACTED] tiedoksi kertoa [REDACTED] hakemuksensa tueksi ja [REDACTED] henkilöistä, jotka [REDACTED] alkuvaiheessa [REDACTED] rikokseen tai sitä, [REDACTED]

Edellä kerrotut seikat huomioon ottaen katsotaan, että yksinomaan asiassa selvitetty asunnolla käynti ei tässä tapauksessa ole riittävä näyttö syytteen nostamiseen [REDACTED] vastaan tapahtumatiedoissa kuvatussa epäillystä rikoksesta.

Allekirjoitus Kihlakunnansyyttäjä Jouni Peräinen

[REDACTED] ilmoitusta kanssaepäiltyjen kertomusten sekä muun muassa telepakkokeinojen kautta saadun tiedon vahvistamisesta [REDACTED] liittymisestä kysymyksessä olevaan [REDACTED]

Perustelut Esitutkinnassa esiin tulleet [REDACTED] yhteydet muihin asiassa epäiltyinä oleviin henkilöihin eivät ole riittävän luotettavan luotettava näyttö syytteen nostamiseksi [REDACTED] vastaan.

Allekirjoitus Kihlakunnansyyttäjä Perttu Könönen

HE 222/2010 uudeksi ETL:ksi sivu 255:

- "Tässä yhteydessä on syytä korostaa myös sitä, että vangitsemisvaatimuksen tueksi on esitettävä riittävä selvitys myös vangitsemisen yleisistä edellytyksistä. Tämä tarkoittaa sen selvittämistä, että vangittavaksi vaadittu on todennäköisin syin syyllistynyt vangitsemisvaatimuksen perusteena olevaan rikokseen. Riittävää ei siis ole, että vangitsemisvaatimuksen esittäjä virkavastuulla käsityksenään esittää myös näiden yleisten edellytysten olevan olemassa."
 - Mikään ei viittaa siihen, että uudella lailla olisi haluttu laajentaa sitä tiedonsaantioikeutta, joka itse asiassa jo nykyisin voimassa.
-

OPTULAn tutkimus vangitsemisista "Vapauden hinta"

- Suomessa vangitaan vuosittain n. 2.800 henkilöä.
 - Korvauksia aiheuttomasta vapaudenmenetyksestä maksetaan vuosittain hieman alle 400 henkilölle.
 - Suuri osa heistä on ollut vain pidätettynä, eli tuomari ei ole päättänyt heidän vapaudenriistostaan. Kuitenkin oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksesta ilmenee, että kolmasosa vuoden 2006 alkupuoliskolla korvausta saaneista ($400/3 \approx 130$) oli vangittu tuomarin päätöksellä.
 - Vangitseminen kohdistuu syyttömään henkilöön siis noin 130 kertaa vuodessa. [Joka kolmas päivä vangitaan syytön ihminen. Joka kahdeskymmenes vangittu on syytön.](#)
-

Vangitsemismenettelyssä annettavat tiedot

- Euroopan unionissa on vireillä hanke direktiiviksi rikoksesta epäillyn tiedonsaantioikeuksista. Direktiiviluonnoksen (KOM(2010) 392 lopullinen, 20.7.2010) perusteluiden mukaan direktiivi koskisi tiedonsaantioikeutta mm. vangitsemistilanteissa.
 - Artiklan 1 kohdassa säädetään, että silloin, kun epäilty tai syytetty pidätetään rikosoikeudellisten menettelyjen yhteydessä, hänelle olisi annettava mahdollisuus tutustua niihin asiakirja-aineistossa oleviin asiakirjoihin, jotka ovat merkityksellisiä toimivaltaisen oikeusviranomaisen päättäessä pidätyksen lainmukaisuudesta. Kyseinen rajoitettu mahdollisuus tutustua asiakirja-aineistoon takaa ennen oikeudenkäyntiä toteutettavien menettelyjen oikeudenmukaisuuden pidätyksen lainmukaisuuden osalta.
-

Avustaja

Uusi ETL 4 luku 10 §

Oikeus käyttää avustajaa esitutkinnassa

Asianosaisella on oikeus käyttää valitsemaansa avustajaa esitutkinnassa. Asianosaiselle on ennen hänen kuulemistaan kirjallisesti ilmoitettava mainitusta oikeudesta, jollei asia ole suppeassa esitutkinnassa käsiteltävä. Rikoksesta epäillylle oikeudesta on kirjallisesti ilmoitettava viipymättä, kun hän menettää vapautensa kiinnioittamisen, pidättämisen tai vangitsemisen yhteydessä. Esitutkintaviranomaisen on muutenkin selvitettävään rikokseen, rikoksen selvittämiseen ja asianosaisen henkilöön liittyvät seikat huomioon ottaen **huolehdittava siitä, että asianosaisen oikeus käyttää avustajaa tosiasiallisesti toteutuu hänen sitä halutessaan.**

Tutkinnanjohtajan tai virallisen syyttäjän **on tehtävä** tuomioistuimelle esitys oikeudenkäyntiavustajan tai tukihenkilön määräämisestä asianomistajalle, kun siihen on aihetta oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun säännösten nojalla, ja puolustajan määräämisestä rikoksesta epäillylle, kun siihen on aihetta mainitun luvun 1 §:n 3 momentin nojalla.

Asianosaisen avustajan kelpoisuudesta ja sen ratkaisemisesta säädetään 11 luvun 3 §:ssä.

Tuomioistuimen käsiteltäväksi voidaan jatkossa saattaa tutkinnanjohtajan päätös, jolla henkilöltä on evätty oikeus yksittäistapauksessa toimia avustajana esitutkinnassa.

Esitutkinnassa tehty tunnustus näyttönä rikoksesta

- EIT:n suuren jaoston *Salduz-tapaus* (2008) ja sen jälkeen sitä noudattava käytäntö osoittaa ongelmalliseksi vedota sellaiseen esitutkintakertomukseen, joka [annettu ilman avustajan myötävaikutusta](#).
 - Syyttäjän oli näytettävä syyte toteen turvautumatta näyttöön, joka oli saatu käyttämällä syytetyn tahtoon vaikuttavaa pakkoa tai painostusta. Siten varhainen [mahdollisuus](#) asianajajan saamiseen kuului tärkeisiin prosessuaalisiin takeisiin. Sanottu koski varsinkin juttua, jossa henkilöä syytettiin törkeistä rikoksista ja jossa voitiin odottaa ankaraa rangaistusta. [Lausumiinsa seikkoihin nähden EIT katsoi, että rikoksesta epäillyllä tulee olla mahdollisuus asianajajan apuun jo heti ensimmäisestä poliisikuulustelusta lukien](#), paitsi jos osoitettiin, että sellaista mahdollisuutta ei voitu pakottavista syistä antaa.
-

Salduz-tapaus

Salduz- tuomiossa yhteenvetokappale (kohta 55) kuuluu seuraavasti: Against this background, the Court finds that in order for the right to a fair trial to remain sufficiently “practical and effective” (see paragraph 51 above) Article 6 § 1 requires that, as a rule, [access to a lawyer should be provided as from the first interrogation](#) of a suspect by the police, unless it is demonstrated in the light of the particular circumstances of each case that there are compelling reasons to restrict this right. Even where compelling reasons may exceptionally justify denial of access to a lawyer, such restriction - whatever its justification - must not unduly prejudice the rights of the accused under Article 6 (see, *mutatis mutandis*, *Magee*, cited above, § 44). [The rights of the defence will in principle be irretrievably prejudiced when incriminating statements made during police interrogation without access to a lawyer are used for a conviction.](#)

Salduz-tapaus (suuri jaosto)

- Asianajajan tehtävänä oli mm. huolehtia siitä, että syytetty ei joutunut myötävaikuttamaan oman syyllisyytensä selvittämiseen.
 - "Syytetyn oikeuksille aiheutuu periaatteessa korjaamatonta vahinkoa, jos tuomiossa nojaututaan hänen syyllisyyttään osoittaviin lausumiin, joita on annettu ilman asianajajaa toimitetussa poliisikuulustelussa."
 - Oikeusneuvos Ilkka Rautio 11.11.2011 HHO lainkäyttöpäivänä: "Piankin voi tulla ennakkopäätös siitä miten tulee suhtautua epäillyn esitutkintakertomukseen, joka on annettu ilman avustajaa..."
 - Direktiiviluonnoksessa esitetty jopa hyödyntämiskieltoa
-

Salduz-tapaus

- KKO:n presidentti Pauliine Koskelo syyttäjäpäivillä 18.11.2011:
 - "sangen ajankohtainen ja tärkeä"
 - Linjaan tiukennuksia kolmessa suhteessa:
 - Missä vaiheessa avustaja turvattava
 - Milloin on pätevästi luovuttu avustajan käytöstä
 - Mitä seuraa jos avustajan käytön oikeutta on loukattu
-

Salduz-tapaus

- KKO:n presidentti Pauliine Koskelo syyttäjäpäivillä 18.11.2011:
 - "EIT:n nykyinen oikeuskäytäntö rakentuu selvästi sille periaatteelle, että jos epäilty on tunnustanut teon tai muuten antanut itselleen vahingollisia lausumia tilanteessa, jossa hänellä olisi pitänyt olla avustaja/puolustaja mutta hän tosiasiallisesti on ollut ilman apua, sellaisia lausumia ei voida käyttää syytettä tukevana näyttönä."
-

KKO 2000:35

- "Syylliseksi epäillyn esitutkinnassa antaman tunnustuslausuman näyttöarvosta häntä vastaan ajatus rikosasiassa ei ole säännöksiä. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 32§:n säännös todistelun suullisuudesta ja välittömyydestä ei vapaan todistusharkinnan periaate huomioon ottaen estä tässä tilanteessa käyttämästä vastaajan esitutkintakertomusta näyttönä asiassa. Näyttöä arvioitaessa huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että A on oikeudessa peruuttanut esitutkinnassa tekemänsä tunnustuksen. On selvää, että tuomiota ei voida perustaa yksin tai pääasiassa syylliseksi epäillyn esitutkinnassa antamaan, sittemmin peruuttamaan lausumaan."
 - Salduz tapauksen myötä siirrytään siis pohtimaan esitutkintakertomuksen hyödyntämiskelpoisuutta kun aiemmin kyse oli todisteen näyttöarvosta.
-

Oikeus olla käyttämättä avustajaa

- Ristiriita sen suhteen, että syytetyn vähimmäisoikeuksiin kuuluu oikeus puolustautua itse tai valitsemansa avustajan välityksin.
 - 3. Jokaisella rikoksesta syytetyllä on seuraavat vähimmäisoikeudet:
 - c) oikeus puolustautua henkilökohtaisesti tai itse valitsemansa oikeudenkäyntiavustajan välityksellä, ja jos hän ei pysty itse maksamaan saamastaan oikeusavusta, hänen on saatava se korvauksetta oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa;
 - Ristiriita selitettävissä sillä, että luopuminen avustajan käyttämisestä edellyttää tiettyjen kriteerien käsillä oloa, jotta valinta ei johtaisi epäoikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.
-

Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI oikeudesta asianajajaan rikosoikeudenkäyntimenettelyissä ja oikeudesta ilmoittaa pidätyksestään 8.6.2011 KOM(2011) 326 lopullinen

9 artikla Oikeudesta luopuminen

1. Rajoittamatta sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, jonka nojalla asianajajan läsnäolo tai apu on pakollista, luopuminen tässä direktiivissä tarkoitetusta oikeudesta asianajajaan edellyttää seuraavien ehtojen täyttymistä:
 - a) epäilty tai syytetty on saanut etukäteen oikeudellista neuvontaa tai on muuten täysin selvillä oikeudesta luopumisen seurauksista;
 - b) hänellä on kyky ymmärtää nämä seuraukset; ja
 - c) luopuminen tapahtuu vapaaehtoisesti ja yksiselitteisesti.
2. Tiedot luopumisesta ja olosuhteista, joissa luopuminen tapahtui, on kirjattava asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön edellyttämällä tavalla.
3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että luopuminen voidaan peruuttaa missä tahansa myöhemmässä menettelyvaiheessa.

13 artikla Oikeussuojakeinot

- 3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että epäillyn tai syytetyn lausumia tai todisteita, joiden saamiseksi on loukattu hänen oikeuttaan käyttää asianajajaa tai poikettu tästä oikeudesta 8 artiklan mukaisesti saadulla luvalla, ei saa käyttää missään menettelyvaiheessa todisteina häntä vastaan, paitsi silloin kun tällaisten todisteiden käyttäminen ei vaikuta puolustautumisoikeuksiin.
-

Esitutkinnassa tehty tunnustus näyttönä rikoksesta

- Myöhempi oikeuskäytäntö on entisestään vahvistanut Salduz-tuomion linjausta. Tapauksissa *Panovits* (11.12.2008), *Pishchalnikov* (24.9.2009), *Zeki Bayhan* (28.7.2009) *Leonid Leonidovich Lazarenko* (28.10.2010), *Bortnik* (27.1.2011), *Saman* (5.4.2011) ja *Stojkovic* (27.11.2011) on ollut kyse pitkälti *Salduz*-tapauksessa vahvistetusta em. periaatteesta.
 - *Lazarenko*-tapauksessa korostettiin, että epäilty saa luopua EIS:n mukaisista oikeuksistaan (esim. avustajan käytöstä) edellyttäen, että se ei ollut vastoin tärkeää julkista etua. Lisäksi luopumisen tuli olla yksiselitteistä ja siihen tuli liittyä sen merkitystä vastaavia minimitakeita.
-

Stojkovic 27.10.2011

- ...vaikka hän oli omasta tahdostaan suostunut tekemään hänelle vastaisia paljastuksia viranomaisille, EIT katsoi, ettei kysymys ollut täysin valistuneesta valinnasta. Tosin hänelle oli sanottu, että hänen lausumiaan voitiin käyttää todisteena häntä vastaan. Kuitenkaan ei ollut nimenomaisesti mainittu hänen oikeudestaan vaitioloon. Lisäksi valinta oli tehty ilman asianajajan neuvoja. Siten EIT katsoi, että [hän ei ollut luopunut yksiselitteisellä tavalla oikeudestaan vaitioloon ja oikeudenkäyntiavustajaan](#).--- Se, että hän oli oikeudessa myöntänyt syytteet kaikilta osin, ei riittänyt korjaamaan alkuperäistä loukkausta varsinkaan kun hän ei enää tuossa vaiheessa Ranskan lain mukaan ollut voinut riitauttaa esitutkintakuulustelun lainmukaisuutta.
-

Saman v. Turkey 5.4.2011

- However, the Court strongly indicates that **additional safeguards are necessary when the accused declines the right to a counsel**, because if an accused has no lawyer he has less chance of being informed of his rights and, as a consequence, there is less chance that they will be respected (see *Pishchalnikov*, cited above, § 78).
-

Esitutkinnassa tehty tunnustus näyttönä rikoksesta

- *Plonka-tapauksessa* (31.3.2009) EIT korosti valittajan alkoholismia. Hän oli heti ensimmäisessä poliisikuulustelussa ilmoittanut kärsineensä alkoholiongelmista monia vuosia. Lisäksi hän oli sanonut nauttineensa huomattavan määrän alkoholia pidätystään edeltäneenä päivänä. Nämä seikat osoittivat selkeästi, että **hän oli kuulustelun aikaan ollut avuttomassa asemassa, johon seikkaan viranomaisten olisi tullut kiinnittää huomiota kuulusteluissa ja erityisesti kertoessaan hänelle hänen oikeudestaan asianajajaan**. Tosin hänellä oli sittemmin koko oikeudenkäynnin ajan ollut asianajaja ja hän oli voinut nimetä todistajia ja riitauttaa syyttäjän väitteitä. **Kuitenkin hänen alkuperäinen tunnustuksensa, jota antaessaan hänellä ei ollut ollut asianajajaa, oli vaikuttanut hänen tuomionsa, vaikkakaan se ei ollut ollut tuomion ainoa peruste.**
 - Oikeudenmukaisuus olisi vaatinut, että hän olisi saanut asianajajan apua jo poliisikuulustelun alkuvaiheissa.
 - EIS 6 artiklan 1 ja 3 c)-kohtia oli rikottu.
-

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SUOMEN OIKEUDESSA
JA ASIANAJAJAN TYÖSSÄ

(Grund- und Menschenrechte im finnischen Recht und in der Anwaltstätigkeit)

Perus- ja ihmisoikeudet suomen oikeudessa ja asianajajan työssä

493

Salduz-tapauksen vahvistamat ihmisoikeudet eivät siis pelkästään takaa oikeutta asianajajan asiakkaalle. Salduz-periaate asettaa tiukkoja *velvollisuuksia myös asianajajille*, jotka hoitavat rikosasioita. Onko näköpiirissä se, että rikosasianajajan laskutuksessa jatkossa ehkä puolet muodostuisi poliisikuulusteluissa istumisesta? Mitä se merkitsisi työn houkuttelevuudelle – kuulustelut ovat sängen yksitoikkoisia, kun niitä seuraa hiljaa sivusta? Mistä saadaan lisävarat oikeusapumää-

rärahoihin? Tingitäänkö muista toimenpiteistä, jotta nykyisensuuruinen oikeusapubudjetti riittää kattamaan myös suuresti lisääntyvästä kuulusteluavustamisesta aiheutuvat kustannukset?

Ihmisoikeuksilla on siis hintansa. Tässä suhteessa Suomessa on vielä paljon oppimista. Kun Euroopan ihmisoikeussopimus saatettiin Suomessa lain tasoisesti voimaan, ei hallituksen esityksessä tainnut olla minkäänlaista arviota siitä, mitä sopimuksen noudattaminen tulee maksamaan.

Markku Fredman

PERUS- JA IHMISOIKEUDET SUOMEN OIKEUDESSA
JA ASIANAJAJAN TYÖSSÄ

(Grund- und Menschenrechte im finnischen Recht und in der Anwaltstätigkeit)

²³ Alkuvuonna 2011 suurta julkisuutta saaneessa ns. Ulvilan murhajatussa (jota koskee ratkaisu KKO 2011:27) syyttäjä vetosi todisteena syytetyn väitettyyn tunnustukseen esitutinnan aikana. Tuomiossaan 1.7.2011 (Dnro R 11/13) Vaasan hovioikeus hylkäsi syyteen ja totesi, että ”kun otetaan huomioon ne edellä selostetut olosuhteet, joissa A.A. on antanut tunnustukseen viittaavat lausumansa, hänen lausumiaan ei voida edes luonnehtia aidoiksi tunnustuksiksi.” Hovioikeus ei kuitenkaan edes mainitse onko kuulustelussa ollut avustaja paikalla – tietävästi ei ollut. Hovioikeuden tuomio on tätä kirjoitettaessa luettavissa Vaasan hovioikeuden verkkosivuilla osoitteessa <http://www.oikeus.fi/55277.htm>.